

۱۰ حدیث با موضوع استکبار و استکبارستیزی

قال الامام الحسين عليه السلام:

أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: مَنْ رَأَى سُلْطَانًا جَائِرًا مُسْتَحِيلًا لِحُرْمِ اللَّهِ، نَاكِثًا لِعَهْدِ اللَّهِ، مُخَالِفًا لِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ، يَعْمَلُ فِي عِبَادِ اللَّهِ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ، فَلَمْ يُعَيِّرْ عَلَيْهِ بِفِعْلٍ وَلَا قَوْلٍ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ مَدْخَلَهُ.

ای مردم! رسول خدا (صلی الله علیه وآله وسلم) فرمود: هرکس سلطان ستمگری را مشاهده کند که حرام‌های خداوند را حلال ساخته، عهد و پیمان الهی را شکسته، با سنت پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) مخالفت ورزد، با بندگان خدا با دشمنی و از سر گناه رفتار نماید و بر علیه او با زبان و عمل قیام نکند، بر خداوند است که او را با همان ستمگران در یک جایگاه عذاب کند.

بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۴۴، ص: ۳۸۲

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

أَصُولُ الْكُفْرِ ثَلَاثَةٌ الْحِرْصُ وَالْإِسْتِكْبَارُ وَالْحَسَدُ فَأَمَّا الْحِرْصُ فَإِنَّ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حِينَ نُهِِيَ عَنِ الشَّجَرَةِ حَمَلَهُ الْحِرْصُ عَلَى أَنْ أَكَلَ مِنْهَا وَ أَمَّا الْإِسْتِكْبَارُ فَإِبْلِيسُ حَيْثُ أَمَرَ بِالسُّجُودِ لِآدَمَ فَأَبَى وَ أَمَّا الْحَسَدُ فَأَبْنَا آدَمَ حَيْثُ قَتَلَ أَحَدَهُمَا صَاحِبَهُ.

ریشه‌های کفر سه چیز می باشد: حرص و تکبر و حسد.

اما حرص، به خاطر آن است که هنگامی که آدم از خوردن درخت، نهی شد، حرص او را وادار کرد که از آن بخورد و اما استکبار، ابلیس بود که وقتی که مامور به سجده برای آدم شد، او سرپیچی کرد، اما حسد، در مورد فرزند آدم ظاهر گشت و سبب شد که یکی دیگری را به قتل برساند.

الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۲، ص: ۲۸۹

پیامبر اکرم ﷺ به اباذر فرمودند:

يَا أَبَاذَرَ، مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَمَثَّلَ لَهُ الرَّجَالُ قِيَامًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ.

ای اباذر، کسی که دوست داشته باشد که مردان (دیگران) دست به سینه در مقابل او ایستاده باشند، جایگاه او در جهنم خواهد بود.

بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۹۰

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

فَأَوَّلُ مَنْ قَاسَ إِبْلِيسُ وَاسْتَكْبَرَ وَاسْتَكْبَارَ هُوَ أَوَّلُ مَعْصِيَةِ عَصِيَّ اللَّهِ بِهَا قَالَ فَقَالَ إِبْلِيسُ يَا رَبِّ أَعْفِنِي مِنَ السُّجُودِ لِأَدَمَ وَ أَنَا أَعْبُدُكَ عِبَادَةً لَمْ يَعْبُدْكَهَا مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ فَقَالَ اللَّهُ لَا حَاجَةَ لِي إِلَى عِبَادَتِكَ إِنَّمَا أُرِيدُ أَنْ أَعْبُدَ مِنْ حَيْثُ أُرِيدُ لَا مِنْ حَيْثُ تُرِيدُ فَأَبَى أَنْ يَسْجُدَ فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ وَ إِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

اولین کسی که مقایسه کرد ابلیس بود و تکبر و ورزید و استکبار اولین گناهی بود که خدا بوسیله آن مورد معصیت قرار گرفت. ابلیس گفت: خدایا، مرا از سجده به آدم معاف کن؛ من تورا طوری عبادت میکنم که هیچ ملک مقرب و نبی مرسلی تورا آن طور عبادت نکرده باشد.

خداوند فرمود: من به عبادت تو نیازی ندارم. من عبادت را آنطوری که دلخواه من است میخواهم نه عبادتی که تو میخواهی. ابلیس امتناع ورزید که سجده کند پس خداوند فرمود: از زمره فرشتگان خارج شو؛ لعنت من تا قیامت بر تو باد.

بحار الانوار (ط - بیروت)، ج ۱۱، ص: ۱۴۱

قال رسول الله ﷺ:

مَنْ يَسْتَكْبِرُ يَضَعُهُ اللَّهُ.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : کسی که استکبار ورزد، خداوند او را پست گرداند.

الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۸، ص: ۸۲

الامام علی علیه السلام:

فَاعْتَبِرُوا بِمَا كَانَ مِنْ فِعْلِ اللَّهِ بِإِبْلِيسَ إِذْ أَحْبَطَ عَمَلَهُ الطَّوِيلَ وَ جَهْدَهُ الْجَهِيدَ وَ كَانَ قَدْ عَبَدَ اللَّهَ
سِتَّةَ آلَافِ سَنَةٍ لَا يُدْرَى أَمِنْ سِنِي الدُّنْيَا أَوْ مِنْ سِنِي الآخِرَةِ عَنْ كِبَرِ سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ فَمَنْ ذَا بَعْدَ
إِبْلِيسَ يَسْلُمُ عَلَى اللَّهِ بِمِثْلِ مَعْصِيَتِهِ.

پس، از آن معاملات که خداوند با ابلیس کرد عبرت گیرید. آن همه اعمال نیکویش را باطل گردانید و
آن همه سعی و کوشش او را بی ثمر ساخت. ابلیس شش هزار سال خدا را عبادت کرد، حال از سالهای
دنیا بود یا سالهای آخرت کس نداند، ولی يك ساعت تکبر ورزید .

بعد از ابلیس چه کسی ممکن است که از این گونه نافرمانیها در برابر ذات احدیت در امان ماند .

نهج البلاغه (للصبي صالح)، ص: ۲۸۷

الامام علی علیه السلام:

أَلَا فَالْحَذَرُ مِنْ طَاعِهِ سَادَاتِكُمْ وَ كِبْرَائِكُمْ الَّذِينَ تَكَبَّرُوا عَنْ حَسْبِهِمْ، وَ تَرَفَّعُوا فَوْقَ نَسَبِهِمْ، وَ أَلْقُوا
الْهَجِينَ عَلَى رَبِّهِمْ، وَ جَا حِدُوا مَا صَنَعَ بِهِمْ؛ مُكَابِرَةً لِقَضَائِهِ، وَ مُغَالَبَةً لِأَلَائِهِ.

آگاه باشید و پرهیزید، پرهیزید از فرمانبری آقایانتان و بزرگان متکبرتان که به «حسب» خود نازیدند و
بر تبار خویش فراز آمدند، و زشتی ها و پلشتی ها را به پروردگارشان نسبت دادند، و آن چه خداوند
بدانان بخشیده بود همه را انکار کردند، انکاری که آگاهانه و از سر ستیز با قضاء الهی و چیرگی بر
نعمت های خداوند بود.

نهج البلاغه (للصبي صالح)، ص: ۲۸۹

الامام علی علیه السلام فِي وَصِيَّتِهِ لِلْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ:

كُونَا لِلظَّالِمِ حَصْمًا وَ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا.

دشمن ستمگر و یار ستمدیده باشید.

نهج البلاغه (للصبي صالح)، ص: ۴۲۱

الامام علی علیه السلام:

فَمَنْ اسْتَكْبَرَ أَذْبَرَ عَنِ الْحَقِّ

کسی که تکبر ورزد، از حق ، روی می گرداند.

الكافي (ط - الإسلامية)، ج ۲، ص: ۳۹۴

الامام علی علیه السلام:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمُنْذِرُ مَنْ عِنْدَ عَن طَاعَتِهِ وَعَتَا عَنْ أَمْرِهِ، وَالْمُحَذِّرُ مَنْ لَجَّ فِي مَعْصِيَتِهِ وَاسْتَكْبَرَ
عَنْ عِبَادَتِهِ، الْمُعْذِرُ إِلَى مَنْ تَمَادَى فِي غِيَّهِ وَضَلَّالَتِهِ؛ لِتَثْبِيتِ حُجَّتِهِ عَلَيْهِ وَعِلْمِهِ بِسُوءِ عَاقِبَتِهِ.

خدایی جز الله نیست، که به هر که از طاعت او نافرمانی کند و نسبت به فرمانش تکبر ورزد، هشدار
دهنده است، و کسی را که در نافرمانی او اصرار و از پرستش او استکبار ورزد، بر حذر دارنده است. او
برای کسی که بر انحراف و گمراهی اصرار می ورزد ، به خاطر استوار کردن حجّتش و آگاهی اش از
بدی عاقبت او دستاویزی باقی نمی گذارد.

بحار الأنوار (ط - بيروت)، ج ۸۷، ص: ۱۶۰